

Justisdepartementet
PB 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 15.4.2011
Vår ref.: EK/HKS
Deres ref: 201100306

Høring – Forenkling og modernisering av aksjeloven

Vi viser til Justisdepartementets høring ved brev 17. januar 2011 av advokat Gudmund Knudsens utredning om forenkling og modernisering av aksjeloven.

Innledning

Generell støtte

Utredningen omfatter en rekke endringer som etter vår vurdering vil gjøre aksjeloven enklere og bedre tilpasset små og mellomstore aksjeselskapers behov. Revisorforeningen støtter en slik linje. Vi mener det er riktig å prioritere forenklinger for de minste selskapene. Det betyr at hensynet til hensiktsmessig regulering for store og mellomstore selskaper ikke må gå på bekostning av forenklinger for små selskaper. Dette er selskaper som ofte bare har én eier og der kreditorvernet i mindre grad sikres gjennom aksjelovgivningen.

Samtidig støtter vi at forenklinger blir gjort gjeldende for både små og store aksjeselskaper der det er hensiktsmessig. Vi mener at forslagene i utredningen langt på vei oppnår dette. Vi gir derfor generell støtte til forslagene.

Vi mener at den gjeldende aksjeloven samlet sett gir en unødvendig komplisert regulering for små selskaper. Vi har tidligere konkretisert dette gjennom vårt forslag fra mai 2009 til en ny mikroaksjelov for de minste selskapene med bare én eier. Det er utgangspunktet for at vi vektlegger forenkling så sterkt. Revisorforeningen er opptatt av at de næringsdrivende skal være underlagt rammer som bidrar til et sunt, rettferdig og effektivt næringsliv. Det inkluderer en forsvarlig aksjelovgivning.

Unntak fra revisjonsplikt for små aksjeselskaper

Utredningen er skrevet uavhengig av unntaket fra revisjonsplikt for små aksjeselskaper. Dette gir seg blant annet utslag i at det foreslås åpnet for at utbytte skal kunne deles ut i løpet av året basert på en revidert mellombalanse uten at det drøftes om kravet til revisjon også skal gjelde for aksjeselskaper uten revisjonsplikt.

Det er i hovedsak ikke foreslått endringer i krav til revisorbekreftelser i aksjeloven. Det er imidlertid varslet en særskilt gjennomgang av disse kravene for små aksjeselskaper uten revisjonsplikt. Vi kommenterer derfor ikke dette særskilt i denne høringen.

Stiftelse av aksjeselskap

Det foreslås at kravet til åpningsbalanse sløyfes, og at minstekravene til vedtektene reduseres.

Kravet til redegjørelse ved aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger foreslås videreført. Det legges til rette for at eieren av en personlig drevet virksomhet der det foreligger et revidert årsregnskap, kan omdanne virksomheten til aksjeselskap, uten at det er nødvendig å utarbeide redegjørelse. Selskapet skal etter forslaget kunne dekke stiftelsesutgiftene av den innbetalte aksjekapitalen.

Det foreslås at stiftelsesdokumentet og vedlegg til dette som alternativ til papir, kan opprettes i elektronisk form og underskrives elektronisk. Dette vil åpne for at stiftelse og registrering av aksjeselskap i Foretaksregisteret kan gjennomføres som en skjematøsning i Altinn.

Revisorforeningen støtter disse forslagene.

Våre merknader til enkelthetene i forslaget er gitt nedenfor i tilknytning til de enkelte bestemmelsene.

§ 2-1 - stiftelsesdokumentet

Forslaget legger bedre til rette for bruk av elektroniske løsninger ved stiftelsen av selskapet og ved registreringen i Foretaksregisteret. Vi støtter disse endringene. Vi mener at det i tillegg er fornuftig å gi adgang til å gi forskrifter om pliktig elektronisk registrering i Foretaksregisteret av vedtektene og stiftelsesdokumentet.

§ 2-5 og § 10-12 annet ledd – dekning av utgifter til stiftelse og kapitalforhøyelse
Vi støtter at selskapet kan benytte innbetalt aksjekapital til å dekke utgifter til stiftelse og kapitalforhøyelse.

§ 2-6 – forskrifter om unntak fra krav om redegjørelse for tingsinnskudd

Vi støtter forslaget om adgang til å gi forskrifter som unntar fra kravet til redegjørelse når innskuddet består av likvide verdipapirer og pengemarkedsinstrumenter (pengelignende ytelser).

Det foreslås også en adgang til å gi forskrifter om unntak fra krav om redegjørelse "når verdien av innskuddet fremgår av et revidert, lovpålagt årsregnskap". Unntaksadgangen vil kunne gi en forenkling ved omdanning av enkeltpersonforetak til aksjeselskap.

Den foreslåtte hjemmelen er ikke helt klar. Dersom meningen er at unntak fra kravet til redegjørelse skal kunne gis i forskrift for de tilfellene der en virksomhet skytes inn med regnskapsmessig kontinuitet, mener vi det er en god bestemmelse som gir en fornuftig avgrensning.

Unntak fra krav om redegjørelse, innebærer unntak også fra kravet om verdsetting av tingsinnskuddet tidligst fire uker før stiftelsen. Her er det grunn til å peke på at § 2-12 om at aksjeinnskuddet ikke kan være lavere enn aksjens pålydende medfører at stifterne vil ha ansvar for at verdien av tingsinnskuddet minst motsvarer pålydende også i disse tilfellene.

Det bør ikke være et krav at årsregnskapet skal være "lovpålagt". Enkeltpersonforetakene som bestemmelsen særlig retter seg mot, har i de fleste tilfeller ikke årsregnskapsplikt. Det bør imidlertid fastsettes at årsregnskapet skal være utarbeidet i samsvar med regnskapsloven.

Unntaket skal etter forslaget også kunne gjelde ved kapitalforhøyelser (§ 10-2 tredje ledd). Dette bør klargjøres også for fusjoner (§ 13-10) og fisjoner (§ 14-4).

§ 2-6 og 2-7 – tidspunkt for verdsetting av tingsinnskudd mv.

Forslaget til nytt andre punktum i § 2-6 første ledd nr. 4 presiserer det tidligste tidspunktet for verdsettelsen av eiendeler som selskapet skal overta ved stiftelsen. Forslaget til endret

andre punktum i § 10-2 tredje ledd presiserer tilsvarende det tidligste tidspunktet for verdsettelsen av eiendeler som selskapet skal overta ved kapitalforhøyelse. For fusjoner blir dette presisert i § 13-10 tredje ledd.

Virkelig verdi. For tilfeller der aksjeinnskuddet skal vurderes til virkelig verdi, fremgår det etter forslaget nå klart hvilket tidspunkt vurderingen skal skje. Reguleringen er tydeligere enn etter gjeldende lov og vi støtter derfor denne endringen.

Kontinuitet. Etter § 2-7 (og § 10-12 første ledd) skal innskuddet vurderes til virkelig verdi eller til balanseført verdi dersom dette følger av regnskapsloven. Der innskuddet vurderes til balanseført verdi er det denne verdien som skal anses som vederlag for de aksjer som utstedes (kontinuitet). Dette følger av et brev 21. juni 1999 fra Justisdepartementet til Norsk RegnskapsStiftelse, og innebærer at balanseført verdi av innskuddet må være lik eller overstige pålydende verdi av utstedte aksjer. For kontinuitetstilfellene betyr dette at den erklæringen som skal gis etter § 2-6 første ledd nr. 4 om at eiendelene har en verdi som minst svarer til det avtalte vederlaget, innebærer at balanseført verdi av eiendelene minst svarer til det avtalte vederlaget.

Det fremgår ikke klart av forslaget om tidspunkt for verdsettelse av eiendeler i §§ 2-6, 10-2 og 13-10 også skal gjelde der innskuddet skal videreføres til balanseførte verdier. Usikkerhet på dette punktet vil erfaringsmessig bidra til mye unødvendig ressursbruk i forbindelse med omorganiseringer. Vi mener at samme tidspunkt må legges til grunn og ber om at dette klargjøres.

Vi oppfatter at dette ikke vil innebære et krav om at det må utarbeides regnskap med balansedato på dette tidspunktet. Forenklingen med å slippe åpningsbalanse ville ellers falle bort for kontinuitetstilfellene. Balansetall fra siste årsregnskap vil imidlertid ikke kunne legges til grunn i alle tilfeller. Det må tas hensyn til underskudd/verdifall i perioden etter siste årsregnskap ved vurderingen av om balanseført verdi av eiendelene minst svarer til det avtalte vederlaget.

Vi oppfatter at bestemmelsen heller ikke er til hinder for at det utarbeides regnskap med balansedato på dette tidspunktet som grunnlag for vurderingen av om balanseført verdi av eiendelene minst svarer til det avtalte vederlaget, dersom selskapet ønsker dette.

Vi mener det er viktig at departementet avklarer dette i forbindelse med lovbehandlingen. Det er behov for en slik avklaring uansett forskrifter etter § 2-6 nytt fjerde ledd.

§ 2-8 - åpningsbalanse

Vi er enig i at det ikke er nødvendig å utarbeide en åpningsbalanse for å få et forsvarlig grunnlag for å vurdere en stiftelse, fusjon eller fisjon.

Vi støtter derfor opphevelse av kravet om åpningsbalanse ved stiftelse og utkast til åpningsbalanse ved fusjon (§ 13-6) og fisjon (§ 14-4). Det bør heller ikke kreves åpningsbalanse ved omdanning av AS til ASA (§ 15-1).

§ 2-18 og § 10-9 – uavhengig bekreftelse av aksjeinnskudd

Etter gjeldende regler skal revisor bekrefte at selskapet har mottatt aksjeinnskuddet. Når aksjeinnskuddet gjøres opp i kontanter, blir dette i praksis gjort ved innbetaling på selskapets bankkonto. Det foreslås at banken som mottar innbetalingen, kan bekrefte innbetalingen i stedet for revisor. Vi støtter denne forenklingen.

Vi støtter at tingsinnskudd fortsatt skal bekreftes av en revisor.

Kapitalregler

Det foreslås å senke kravet til minste aksjekapital fra 100.000 til 30.000 kroner. Forslaget kan bidra til å motvirke at norske næringsdrivende velger å organisere virksomheten som et utenlandsk selskap (NUF).

Det foreslås at reglene om overkursfondet oppheves, slik at overkursen inngår i den frie kapitalen som selskapet kan bruke til utbytte og andre utdelinger til aksjeeierne. Reglene om styrets handleplikt foreslås videreført. Det foreslås at selskapet i tillegg til forsvarlig egenkapital skal ha tilstrekkelige likvider til å dekke sine forpliktelser ved forfall. Dette setter også rammer for adgangen til å dele ut utbytte, gi kreditt eller stille sikkerhet for aksjeeiere, erverve egne aksjer og foreta kapitalnedsettelse med utdeling til aksjeeierne.

Vi støtter et krav om tilstrekkelig likviditet, som vi tror vil bidra til økt aktsomhet og som er nødvendig når en tar bort de mekaniske fradragene i utbyttegrunnlaget.

Vi støtter forslaget om å fjerne de mekaniske fradragene i utbyttegrunnlaget for goodwill, balanseført forskning og utvikling og utsatt skattefordel, samt kravet om at gjenværende egenkapital må utgjøre minst 10 pst. av balansesummen.

Vi støtter også at det i løpet av regnskapsåret skal kunne foretas utdeling av ekstraordinært utbytte med grunnlag i en mellombalanse.

§ 3-8 – avtaler med aksjeeiere

Utrederen mener at bestemmelsen har en hensiktsmessig utforming og foreslår ikke endringer. Bestemmelsen krever i praksis mye oppfølging fra selskapene, da den favner vidt, og gir grunnlag for et betydelig omfang av redegjørelser. Dette er arbeidskrevende for selskapenes styre, men også kostnadskrevende i form av mer eller mindre omfattende bistand fra advokat og revisor.

Det knytter seg særlig usikkerhet til omfanget av unntaket i § 3-8 første ledd nr 4 for avtaler som inngås som ledd i selskapets vanlige virksomhet. Til tross for enkelte avklaringer Ot. prp. nr. 55 (2005-2006), er det i praksis fortsatt usikkerhet knyttet til bestemmelsens anvendelsesområde. Dette medfører at de som sitter i ansvarlig posisjon ofte vegrer seg for å konkludere med at unntaket er anvendelig og redegjørelser blir utarbeidet "for sikkerhets skyld".

En klarere angivelse av hvilke typer transaksjoner som ikke omfattes av kravene til redegjørelse, ville redusert denne usikkerheten og dermed også bety betydelige besparelser for næringslivet. Vi mener derfor det er nødvendig at denne bestemmelsen blir vurdert særskilt.

§ 8-1 Hva kan utdeles som utbytte

Forslaget innebærer at de formelle vilkårene for utdeling av utbytte senkes, mens de materielle vilkårene for utdeling av utbytte får større betydning. Dette er en endring vi mener er meget fornuftig og som kan bidra til å forebygge at selskapet havner i økonomiske problemer. Ved at kravet til forsvarlig egenkapital og tilstrekkelig likviditet står mer sentralt i spørsmålet om utdeling av utbytte, vil dette også bidra til økt bevissthet om selskapets økonomiske situasjon. Styret kan ikke i like stor grad som tidligere lene seg på en teknisk beregning. Det har også tidligere vært knyttet et forsvarlighetskrav til egenkapitalen, men denne bestemmelsen har i praksis hatt mindre betydning. Ved kravet om at selskapet skal ha tilstrekkelige likvider til å dekke sine forpliktelser ved forfall, vil styret måtte gjennomføre og ta ansvar for en forsvarlig vurdering av likviditetssituasjonen før utdelinger kan gjennomføres.

Vi støtter videre at det blir færre formelle vilkår for utbytteutdeling. Forslagene om å fjerne fradragene i utbyttegrunnlaget for goodwill, FoU og utsatt skattefordel og om å fjerne kravet om at gjenværende egenkapital må utgjøre minst 10 pst av balansesummen, innebærer en klar forenkling. Dette vil også kunne hindre unødvendige innlåsnings effekter.

Vi mener at "avregningsunntaket" i gjeldende § 8-1 femte ledd bør beholdes. Etter bestemmelsen kan det gjøres fradrag for kreditt til aksjeeiere dersom kreditten blir innfridd ved avregning i utbyttet.

Forslaget om at selskapet bare kan dele ut utbytte så langt det etter utdelingen har tilbake "eiendeler" som gir dekning for selskapets aksjekapital fanger ikke opp det som har vært meningen. Det må fremgå av bestemmelsen at det etter utdelingen skal være dekning for den balanseførte verdien av eiendelene fratrukket den balanseførte verdien av gjelden. Hvis ikke disse netto balanseførte eiendelene tilsvarer bundet kapital, vil selskapet ha et udekket tap og burde derfor ikke være i utbytteposisjon. Det følger av forslaget til annet ledd at beregningen skal foretas på grunnlag av balansen i selskapets siste godkjente årsregnskap. Det bør refereres til eiendelenes og gjeldens balanseførte verdi også i første ledd.

Vi forstår forslaget til annet ledd slik at det ved kapitalendringer skal tas hensyn til hele beløpet som skytes inn eller tas ut, og ikke bare til endringer i den bundne kapitalen. Vi mener det er nødvendig for at bestemmelsen skal fungere hensiktsmessig.

Ny § 8-1a - ekstraordinært utbytte og tilleggsutbytte

Vi støtter forslaget om å åpne for utdeling av ekstraordinært utbytte på grunnlag av en revidert mellombalanse.

Vi mener at adgangen til å dele ut tilleggsutbytte på grunnlag av siste årsregnskap bør reguleres klarere. Det er foreslått en bestemmelse om at styret kan gis fullmakt til å vedta tilleggsutbytte. Når en innarbeider en slik særbestemmelse om tilleggsutbytte, bør også hovedregelen om at tilleggsutbytte kan vedtas i ekstraordinær generalforsamling stå i loven.

§ 8-7 og § 1-4 - kreditt til aksjeeiere mv

Vi støtter forslaget om å utvide adgangen til å yte kreditt til og stille sikkerhet for utenlandske konsernselskaper innen EØS. Vilkåret om at selskapet må være underlagt lovgivning som er minst like streng som i aksjeloven, har i praksis hindret hensiktsmessige løsninger for å flytte overskuddslikviditet innen et internasjonalt konsern. Vi støtter også at adgangen ved forskrift kan utvides til utenlandske konsernselskaper utenfor EØS, og mener at den bør benyttes.

§ 12-2 - nedsetting av aksjekapitalen

Etter forslaget skal ikke revisor lenger bekrefte at det etter nedsettingen er dekning for bundet kapital. Begrunnelsen for dette forslaget fremgår ikke av utredningen.

Aksjeselskapets organisasjon

Etter forslaget skal aksjeselskaper fortsatt ha generalforsamling og et styre. Kravene til styrets sammensetning foreslås imidlertid endret, slik at alle aksjeselskaper gis mulighet til bare å ha ett styremedlem. Det foreslås også at det skal være opp til selskapet selv å avgjøre om det skal ha daglig leder. I dag har aksjeselskaper med en aksjekapital på tre millioner kroner eller mer plikt til å ha daglig leder. Det foreslås vesentlige forenklinger i kravene til hvordan en generalforsamling må gjennomføres når alle aksjeeierne er enige om det.

Revisorforeningen støtter hovedtrekkene i forslagene om forenklinger i reglene om organisering av aksjeselskap.

§ 5-1a - adgang til å fravike reglene om generalforsamling

Vi støtter forslaget om at de fleste kravene til avholdelse av generalforsamling kan fravikes når samtlige aksjeeiere er enige om det. Forenklingen passer særlig godt for selskaper, ofte små, med bare en aksjeeier. Ofte vil nok denne oppmykningen sikre at det som er praksis i dag, ikke lenger innebærer formelle feil.

Minoritetsaksjonærer beskyttes av at det krever enstemmighet å fravike reglene. Vi oppfatter at forslaget ikke innskrenker revisor rett til å kreve ekstraordinær generalforsamling (§ 5-6 annet ledd) eller ordinær generalforsamling (§ 5-9 annet ledd).

Vi mener at det også bør klargjøres at aksjeeierne enstemmig bør kunne beslutte annen møteform enn fysisk møte (telefonmøte, videokonferanse mv.) eller at beslutninger i generalforsamlingen skal fattes uten møte.

§ 5-8 - beslutning av generalforsamlingen uten møte

Vi har ikke merknader til forslaget om å oppheve bestemmelsen i § 5-8 om beslutning av generalforsamlingen uten møte på særskilte vilkår. Betingelsene har gjort at bestemmelsen ikke er mye brukt i praksis.

§§ 6-1 og 6-2 – styre med ett medlem og selskap uten daglig leder

Vi støtter forslaget om at styret i alle aksjeselskaper kan ha ett medlem og at selskapene ikke må ha daglig leder.

§ 6-19 - styrets saksbehandling

Vi støtter i utgangspunktet forslaget om at det ikke skal være begrensninger i styreleders adgang til å bestemme at saker behandles på annen måte enn i møte når det er betryggende.

Vi mener imidlertid at det da bør fastsettes at dette ikke gjelder det årlige møte som styret skal ha med revisor uten at daglig leder er til stede etter revisorloven § 2-3. Denne bestemmelsen kan miste mye av "kraften" dersom det ikke gjennomføres et fysisk møte.

Bør endringene også gjennomføres for allmennaksjeselskaper

Det er foreslått at det alt vesentligste av endringene skal gjennomføres også for allmennaksjeselskaper for de endringene som ikke gjelder organisering av aksjeselskapet. Vi er enig i denne vurderingen.

Med vennlig hilsen
Den norske Revisorforening

Per Hanstad
Adm. direktør

Harald Brandsås
Fagdirektør